

УДК 342.351.745.5

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.2.10>

КОМУНІКАЦІЯ ПОЛІЦІЇ ТА ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Бондаренко В.А.,*кандидат юридичних наук, доцент,**професор кафедри мовної підготовки,**Львівський державний університет внутрішніх справ*

ORCID: 0000-0003-2326-4394

Бондаренко В.А. Комунікація поліції та інститутів громадянського суспільства.

У статті розглянуто особливості комунікації поліції та інститутів громадянського суспільства. Актуальність теми зумовлена необхідністю підвищення ефективності розв'язання покладених на поліцію завдань забезпечення публічної безпеки та правопорядку в умовах правового режиму воєнного стану, потребою у нових доктринальних підходах, що відображають сучасний рівень знань про громадянське суспільство, його взаємодію з державою. Об'єктом дослідження є суспільні відносини, зумовлені комунікацією між поліцією та інститутами громадянського суспільства у зв'язку з організацією та здійсненням взаємодії. Предметом виступають правові засади та організація комунікації поліції з інститутами громадянського суспільства. Методологічну основу дослідження складають формально-юридичні, структурно-функціональні, історико-правові, порівняльно-правові методи наукового пізнання соціально-правових явищ. Для комунікації поліції з інститутами громадянського суспільства є об'єктивні підстави – це взаємний інтерес у забезпеченні законності та правопорядку. Комунікація поліції з інститутами громадянського суспільства – це особлива правова форма здійснення встановлених законом повноважень поліції щодо досягнення спільної з громадянським суспільством мети, а також особливий метод правозастосовної діяльності поліції. Визначено організаційно-структурні аспекти комунікації поліції та інститутів громадянського суспільства, зокрема: мотиваційно-цільовий, спрямований на забезпечення публічної безпеки; морально-психологічний, що реалізується у вигляді активності, цілеспрямованості спільних дій у протидії злочинності; соціально-орієнтований, який полягає у бажанні домагатися цілей щодо забезпечення рівня і якості життя; предметно-діяльний, пов'язаний з набуттям знань, досвіду, методів професійної та суспільної протидії злочинній діяльності; духовно-моральний, пов'язаний з вихованням моральної подобі людини, почуттям відповідальності перед суспільством, активної громадянської позиції; формування єдиного соціокультурного простору, в якому різноманітні професійні та суспільні практики є відкритими та доступними.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, інформаційний простір, публічна безпека, правопорядок, протидія злочинності.

Bondarenko V.A. Communication between the police and civil society institutions.

The article examines communication features between the police and civil society institutions. The relevance of the topic is determined by the need to enhance the effectiveness of the police in ensuring public safety and law and order under martial law, as well as the necessity to develop updated doctrinal approaches reflecting the current state of knowledge regarding civil society and its interaction with the State. The object of the study comprises social relations arising from communication between the police and civil society institutions in the context of organising and implementing their interaction. The subject of the study is the legal framework and organisational foundations of such communication. The methodological basis of the research includes formal-legal, structural-functional, historical-legal, and comparative-legal methods for the scientific cognition of socio-legal phenomena. There are objective grounds for communication between the police and civil society institutions, namely their mutual interest in ensuring legality and maintaining law and order. Communication between the police and civil society institutions is a special legal form of exercising the police powers established by law to achieve common goals with civil society, as well as a particular method of law enforcement activity. The organisational and structural aspects of communication between the police and civil society institutions are identified as follows: motivational and goal-oriented, aimed at ensuring public safety; moral and psychological, realised through active, purposeful joint efforts to combat crime; socially oriented, focused on achieving objectives related to maintaining standards and quality of life; subject-oriented, associated with the acquisition of knowledge, experience, and methods of professional and social counteraction to criminal activity; spiritual and moral, aimed at fostering moral character, social

responsibility, and active citizenship; the formation of a unified sociocultural space in which various professional and social practices are open and accessible.

Key words: information and communication technologies, information space, public safety, law and order, crime counteraction.

Постановка проблеми. Співіснування держави та інститутів громадянського суспільства – складний процес взаємоконтролю та взаємообмежень, у якому держава – суб'єкт, який володіє владними повноваженнями, дозволяє громадянському суспільству проникати у сферу своєї діяльності за допомогою допуску інститутів громадянського суспільства до реалізації державних функцій, у тому числі і правоохоронної функції. У сфері забезпечення внутрішньої безпеки та охорони правопорядку громадянське суспільство вступає у взаємодію з поліцією, яка лише за підтримки громадськості може успішно здійснювати боротьбу зі злочинністю та захист прав та свобод особи. Одним із пріоритетних напрямів діяльності Національної поліції Міністерство внутрішніх справ України проголосило зміцнення та розвиток партнерських відносин із інститутами громадянського суспільства. Це активізує потенціал комунікативних технологій для організації діалогу та співпраці між поліцією та зацікавленими сторонами в умовах формування паритетних публічних комунікацій. Взаємодія між поліцією та громадянським суспільством є юридично визначеним механізмом реалізації функціонально-ціннісного призначення обох інститутів, який поєднує імперативні та диспозитивні форми взаємовідносин з метою забезпечення захисту прав і свобод людини.

Мета дослідження – розкрити особливості комунікації поліції та інститутів громадянського суспільства, їхню взаємодію у сфері публічної безпеки та правопорядку в умовах правового режиму воєнного стану.

Стан опрацювання проблематики. Питання вдосконалення комунікативної діяльності поліції висвітлено в наукових працях Ю. Жидецького, О. Землянської, В. Зінченка, Р. Кацавця, Я. Когути, І. Козубенка, М. Козяря, Ю. Короткової, Н. Маланюк, Т. Огаренко, Л. Романишиної, О. Сачка, В. Тюріної, Д. Швеця, Я. Шнурко та інших дослідників. Успішна співпраця поліції та громадськості в умовах правового режиму воєнного стану потребує системного наукового аналізу теоретико-правових аспектів формування партнерських відносин між поліцією та інститутами громадянського суспільства. Такий аналіз сприятиме визначенню оптимальних форм, напрямів, механізмів та потенціалу взаємодії поліції та суспільства у сфері реалізації правоохоронної функції.

Виклад основного матеріалу. Пункт 1.4 Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки передбачає посилення системної взаємодії з інститутами громадянського суспільства у сфері протидії злочинності [1]. Органи Національної поліції – один із суб'єктів системи державного управління, який здійснює управлінську діяльність з метою забезпечення публічної безпеки як умови життєзабезпечення суспільства, держави і особи, їхнього прогресивного розвитку. Слід розрізняти систему управління органами поліції як внутрішнє управління, що включає елементи керуючої системи (суб'єкта управління), та систему управління органами поліції як зовнішнє управління, до складу якої входять елементи керованої системи (об'єкта управління). Управління сферою Національної поліції – це вид публічного управління, спрямований на забезпечення публічної безпеки та правопорядку. Його основа – це раціонально побудований механізм регулювання, реалізований у вигляді соціальної комунікації. На думку Ю. Короткової та Д. Протасова: прозорість діяльності, публічність і комунікація з громадянами є запоруками підвищення довіри до Національної поліції України [2, с. 58].

Дослідження регулятивної ролі соціальних комунікацій базується на двох теоретико-методологічних підходах. Перший – процесуально-комунікативний, який формує концептуальні моделі, описуючи структурні елементи та механізми впливу комунікації на суспільну свідомість. Другий – системно-комунікаційний, який аналізує роль комунікаційних структур у функціонуванні суспільства.

Соціальні комунікації розглядаються як система, структура якої утворена процесами взаємодії, і як процес взаємодії [3, с. 9–10]. Соціальні комунікації в системі управління поліції здатні активно впливати на свідомість та поведінку учасників правоохоронних процесів, сприяючи не лише об'єктивному інформуванню та формуванню позитивного іміджу поліції, а й залученню соціальних груп і окремих осіб до процесу розв'язання проблем забезпечення безпеки суспільства. Такі комунікації передбачають трансляцію соціально значущої інформації, доступом до якої забезпечується кожний член суспільства, з одночасним наданням інформації публічного статусу.

Публічна комунікація у правоохоронній сфері визначається як структурований простір соціальних комунікацій та організований процес інформаційної взаємодії поліції з населенням, медіа та інститутами громадянського суспільства, спрямований на забезпечення публічної безпеки.

Формування мережевого суспільства вимагає переходу до двосторонньої симетричної комунікації, що забезпечує узгоджену багатоканальну взаємодію з контактною аудиторією [4, с. 416]. У таких умовах соціальні комунікації у правоохоронній сфері виконують регулятивну функцію, впливаючи на правосвідомість і правову поведінку громадян та структуруючи відносини між населенням, громадськими організаціями й медіа.

Управління комунікаціями поліції з метою забезпечення публічної безпеки передбачає організацію системи комунікацій та координованого комунікативного процесу між структурними підрозділами поліції, населенням, структурами громадянського суспільства та медіа. Основним завданням у цій сфері є формування взаємопов'язаної мережі, що забезпечує ефективну взаємодію представників зацікавлених сторін для досягнення цілей публічної безпеки.

Особливості управління публічною комунікацією визначаються завданнями правоохоронної системи, зокрема охороною громадського порядку та забезпеченням публічної безпеки, включно із захистом життя, здоров'я, прав і свобод фізичних та юридичних осіб, а також протидією злочинності. Суб'єктами взаємодії можуть виступати окремі поліцейські та спеціалізовані структурні підрозділи, зокрема Управління комунікації поліції [5]. Особливість управління визначається масштабністю та сукупністю каналів комунікації, що забезпечує рівнозначність чотирьох типів комунікацій: особистих, публічних, мережевих та медійних, а також специфікою аудиторії, що формується під впливом різноманітних чинників контактів із поліцією.

Основними зацікавленими сторонами у просторі публічної комунікації є: фізичні особи, які звернулися до поліції; фізичні і юридичні особи – одержувачі адміністративних послуг; громадські об'єднання; медіа; консалтингові агенції.

Управління комунікативними процесами та системою комунікації стало однією з ключових сфер управлінської діяльності Національної поліції, яка включає розвинену технологічну складову. У цьому контексті комунікативні технології сприяють ефективному виконанню завдань управління у сфері забезпечення публічної безпеки та можуть застосовуватися у межах адміністративно-правових відносин через здійснення контролю та нагляду органами поліції [6, с. 34].

Інформатизація управлінських процесів у просторі громадських комунікацій є одним із важливих аспектів удосконалення соціального управління органами поліції. Її сутність полягає у цільовій спрямованості управління системою комунікацій правоохоронної сфери, оптимізації процесів управління, забезпеченні стійкості правоохоронних відносин до соціального прогресу та створенні механізму саморегуляції учасників цих відносин.

З урахуванням різних підходів до розуміння сутності моделі будь-якої публічної політики, модель комунікаційної політики доцільно розглядати як сукупність систематизованих умов і характеристик формування та реалізації цілеспрямованої комунікаційної діяльності органів влади та інших залучених до процесу суб'єктів. Така діяльність спрямована на запобігання або подолання конкретних проблем, пов'язаних із повноваженнями органів влади у сфері комунікацій, з урахуванням їхніх функцій, структури, а також на основі використання наявних ресурсів і відповідних інструментів [7, с. 221].

Соціально-комунікативні технології в системі управління поліції являють собою сукупність послідовно застосовуваних процедур, прийомів та способів організації взаємодії між суб'єктом та об'єктом управління, спрямованих на найбільш оптимальну та ефективну реалізацію завдань суб'єкта управління. Застосування цих технологій пов'язане з парадигмою євроінтеграційного розвитку, оскільки участь України у транснаціональному просторі, зокрема в цифровому середовищі Інтернету, створює нові умови для побудови ефективної комунікаційної політики [8, с. 213].

Потенціал соціально-комунікативних технологій у системі управління поліції спрямовується на розв'язання таких завдань: створення позитивного інформаційного поля для прийняття рішень щодо актуальних суспільно значущих проблем; узгодження державних і публічних інтересів; підвищення соціальної активності населення у сфері забезпечення публічної безпеки. Це реалізується шляхом організації інформаційного впливу на представників зацікавлених сторін та залучення їх до релевантних мереж, що відповідає плану заходів Національної стратегії розвитку громадянського суспільства на 2021–2026 роки [9].

Цільовий вектор застосування комунікаційних технологій у системі управління поліції визначається соціальним призначенням правоохоронного суб'єкта і спрямовується на забезпечення підтримки населенням діяльності поліції у сфері правопорядку; створення позитивного інформаційного середовища для прийняття рішень щодо поточних соціальних проблем; узгодження державних і публічних інтересів; підвищення соціальної активності населення у сфері забезпечення публічної безпеки. Сучасна система комунікації поліції характеризується асиметричною моделлю, у якій інтереси поліції домінують над інтересами громадян, що безпосередньо впливає на форму та ефективність взаємодії з населенням.

Це проявляється у наступних основних моментах. По-перше, розвиток представленості поліції в мережі Інтернет йде у напрямку уніфікації сайтів, що спрощує отримання інформації про територіальні органи та робить цей процес незалежним від розташування. Позитивна тенденція відзначається у розвитку комунікацій між поліцією та фізичними особами, які отримують адміністративні послуги. Набули популярності різні форми обслуговування населення при наданні адміністративних послуг; увійшов у практику процес постійного моніторингу якості та доступності послуг, що здійснюється на єдиній інформаційній платформі [10, с. 356]. Водночас існують проблеми у доступності інформації про роботу дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громади. Не спостерігається стійка тенденція до більшої відкритості інформації та надання громадянам можливості ефективно оскаржувати діяльність поліцейських.

По-друге, значний обсяг публічної комунікації між поліцією та медіа продовжує здійснюватися в межах одностороннього впливу, що зумовлено інформаційно-пропагандистською спрямованістю наданих відомостей, обмеженою відкритістю інформації та необґрунтованими бар'єрами у доступі до даних про правоохоронну діяльність. Сучасні підходи передбачають використання методів дослідження громадської думки для визначення інформації, здатної викликати позитивну реакцію населення. У результаті частина діяльності стає «двосторонньою», проте її ефект залишається асиметричним.

По-третє, у взаємодії зі структурами громадянського суспільства як стейкхолдерами публічної комунікації переважають особисті форми комунікації на регулярній основі (робочі зустрічі керівників поліції та поліцейських з представниками громадських організацій, тематичні круглі столи, семінари, конференції, наради та інші заходи). Проте значна частина такої взаємодії має інформаційно-пропагандистський характер, що є проявом двосторонньої асиметричної комунікації: формально існує обмін інформацією, але реальний вплив громадськості на прийняття рішень обмежений.

На думку Т. Серги і Є. Бурштики, комунікація у сфері діяльності поліції має свої особливості, які відрізняють її від звичайної соціальної комунікації. Правоохоронці мають не лише повідомляти про свою діяльність, а й зважати на етичні аспекти, підтримувати високий рівень професійної етики, поважати права і гідність громадян, а також забезпечувати конфіденційність. Зазвичай поліцейська комунікація передбачає використання визначених стилів і методів, що сприяють налагодженню ефективного діалогу із громадськістю [11, с. 24].

Виявлення та аналіз соціальних бар'єрів комунікації в системі управління поліції є важливою складовою підвищення ефективності публічної комунікації, оскільки це сприяє корекції управлінських процесів під час переходу до симетричної двосторонньої взаємодії, що особливо актуально в післявоєнний період.

Під соціальними бар'єрами комунікації розуміють сукупність причин та явищ, які призводять до неузгодженості соціальних інтересів учасників публічної комунікації та перешкоджають ефективній взаємодії поліції зі стейкхолдерами з метою протидії злочинності, забезпечення правопорядку та публічної безпеки. Ці бар'єри можна класифікувати на дві групи: 1) *бар'єри, пов'язані з відсутністю конструктивності у просторі публічної комунікації*, які включають спотворене відображення діяльності поліції у публічних комунікаціях, упереджені соціальні установки щодо поліції та абсолютизацію відповідальності поліції за забезпечення публічної безпеки; 2) *бар'єри, пов'язані з неготовністю поліції до використання партнерських соціально-комунікативних технологій*, що проявляються у дисбалансі між особистою та медійною комунікацією, а також у пріоритеті формування іміджу поліції над розвитком діалогу та партнерства.

Усі зазначені соціальні бар'єри проявляються у процесі публічної комунікації та суттєво впливають на систему управління органів поліції. Усунення цих бар'єрів можливе через розробку та впровадження партнерських комунікаційних технологій, що базуються на універсальній моделі, яка забезпечує ефективну взаємодію поліції з представниками зацікавлених сторін у різних ситуаціях для розв'язання проблем публічної безпеки.

Комунікація поліції з інститутами громадянського суспільства має об'єктивні підстави: взаємний інтерес у забезпеченні законності та правопорядку, що для поліції є основним завданням згідно із Законом «Про Національну поліцію», а для громадянського суспільства – умовою нормального функціонування. Вимога забезпечення законності та правопорядку є природним правом громадянина як платника податків, а декларація про особисту участь у громадських справах та дії, спрямовані на підтримку публічної безпеки, – природним правом людини. При цьому застосування партнерських соціально-комунікативних технологій дозволяє зменшити асиметричність комунікації, підвищити відкритість інформації та стимулювати розвиток діалогу і взаєморозуміння між поліцією та суспільством.

Висновки. Взаємодія Національної поліції з інститутами громадянського суспільства є особливою адміністративно-правовою формою реалізації законних повноважень поліції на досягнення спільних із громадськістю цілей та специфічним методом правозастосовної діяльності, що ґрунтується на партнерському узгодженні дій. Комунікація поліції з інститутами громадянського суспільства повинна відображати ключові властивості комунікаційних технологій та охоплювати науково-організаційні, описові та процесуальні аспекти, забезпечуючи транспарентність, гнучкість і пріоритетність. Науково-організаційний аспект базується на теорії мережевих структур, концепції інтегрованих комунікацій та соціаль-

но-психологічних підходах. Описовий аспект визначає мету, суб'єкта та об'єкт комунікації: основна мета партнерської взаємодії – інформаційна комунікація та створення релятивної мережі стейкхолдерів для розв'язання проблем публічної безпеки; об'єкт – стейкхолдери публічної комунікації; суб'єкт – структурні підрозділи поліції. Процесуальний аспект передбачає організацію діалогу та партнерства в релятивній мережі для ефективного забезпечення публічної безпеки.

Особливістю комунікації поліції та інститутів громадянського суспільства є поєднання двох соціально-технологічних аспектів: інформаційної взаємодії, що сприяє формуванню правової свідомості, іміджу поліції та довіри громадськості, та створення релятивної мережі ключових суб'єктів для підвищення соціальної активності та участі у забезпеченні безпеки. Процес формування мережі включає ідентифікацію та систематизацію учасників, а також узгодження їхніх цілей та інтересів. Хоча Національна поліція активно взаємодіє з представниками громадянського суспільства в умовах воєнного стану, наукова оцінка цієї взаємодії та розробка шляхів її вдосконалення залишаються недостатніми. Водночас громадянське суспільство продовжує привертати значну увагу як об'єкт досліджень у філософських, соціологічних і юридичних науках, що створює потенціал для подальшого розвитку партнерських комунікацій та зміцнення публічної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки: Указ Президента України від 11.05.2023 р. № 273/2023. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text>.
2. Короткова Ю., Протасов Д. Ефективна комунікація як чинник підвищення довіри громадян до поліції. *Наука і правоохорона*. 2025. Випуск 4 (70). С. 48–60. DOI: 10.33270/05257004.5.
3. Сучасні соціальні комунікації: підручник / за ред. В. С. Бакірова. Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2025. 322 с. URL. <https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/6f823e9f-5607-45de-802d-02c3ee82da72/content>.
4. Бондаренко В.А., Горун Г.Р., Федішин О.М. Управління публічними комунікаціями Національної поліції. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 01. С. 411–417. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.67>.
5. Про затвердження положення про Управління комунікації Національної поліції: Наказ Національної поліції України від 26.02.2020 р. № 150. URL. <https://npu.gov.ua/static-objects/npu/uploads/public/61d/da8/fb2/61dda8fb29fef542697923.pdf>.
6. Єсімов С.С. Контроль і нагляд поліції у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку в умовах цифрової трансформації. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2024. № 3. С. 33–40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2024-3-5>.
7. Дубіна О.М., Співак М. В. Інтернет та соціальні мережі як комунікаційні інструменти у діяльності органів державної влади. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 2. С. 220–223. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-2/51>.
8. Єсімов С.С. Методологія дослідження інформаційних технологій у публічному управлінні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2017. № 4. С. 211–221. URL. <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1696/1/4-2017-25.pdf>.
9. Про затвердження плану заходів з реалізації у 2025–2026 роках Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.03.2025 р. № 246-р. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2025-%D1%80#Text>.
10. Єсімов С.С. Цифрові платформи у контексті надання публічних послуг. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 4. С. 352–357. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.56>.
11. Серга Т.О., Бурштика Є.С. Комунікаційна стратегія взаємодії поліції з населенням щодо вирішення соціальних проблем територіальної громади. *Габітус*. 2025. Випуск 69. Том. 1. С. 22–27. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 1.03.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.03.2026
Дата публікації: 3.04.2026